

Sygn. akt III U 131/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Moskal

Protokolant: **sekr. sądowy Janda Patrycja**

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2018 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **M. Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla z wyrównaniem od grudnia 2010r.

na skutek **M. Ś.**

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 18 stycznia 2018 r. nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy M. Ś. prawo do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy poczynszy od dnia 1 grudnia 2014 roku,

II. w pozostałej części odwołanie oddala.

Sygn. akt III U 131/18

UZASADNIENIE

Na skutek wniosku M. Ś. o przeliczenie świadczenia z dnia 8.12.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 18.01.2018r. znak: (...) przyznał mu ekwiwalent pieniężny za deputat kolejowy węglowy od 1.12.2017r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o przeliczenie. Wysokość ekwiwalentu określono na kwotę 118,94 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca, wnosząc o jej zmianę i wyrównanie przysługującego mu ekwiwalentu za cały okres od przyznania emerytury.

Argumentując podał, że wniosek o emeryturę złożył w listopadzie 2010r. i została mu przyznana emerytura od 3.12.2010r., ale bez ekwiwalentu węglowego. Zaznaczył, że w zaświadczeniu Rp -7 za lata 1988-2000 z (...) była informacja, że zakład wypłacał ekwiwalent 100%.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Przywołał treść art. 74 ust 1 i 2 oraz art. 74 ust. 10 i 11 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) i przyznał, że w przypadku wnioskodawcy prawo do deputatu węglowego przysługiwało mu w okresie zatrudnienia

(na podstawie zaświadczenia Rp-7 wystawionego 23.04.2001 r. złożonego w celu ustalenia kapitału początkowego), a zatem odwołujący miał też prawo do otrzymywania ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy. Wyjaśnił, że ZUS przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury na podstawie art. 184 od 3.12.2010 r. Zaznaczył, że składając wniosek o tę emeryturę wnioskodawca nie występował o przyznanie prawa do ekwiwalentu za kolejowy deputat węglowy, natomiast w grudniu 2017 r. wystąpił o ponowne ustalenie wysokości świadczenia. Zatem na podstawie art.129 ust. 1 ustawy emerytalnej organ rentowy przyznał prawo do ekwiwalentu od miesiąca zgłoszenia wniosku. Jednocześnie wyjaśnił, że przepis art.74 ustawy z 8.09.2000 r. o komercjalizacji ... , nie zawiera regulacji dotyczących momentu, od którego należy przyznać i podjąć wypłatę ekwiwalentu pieniężnego, jak również nie nakłada na organ rentowy działania w tym zakresie z urzędu. Biorąc powyższe pod uwagę przyjął, że w takich przypadkach mają zastosowanie przepisy art.129 ust. 1 w związku z art.100 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, tzn. że wypłatę ekwiwalentu należy podjąć od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o jego wypłatę.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

M. Ś. urodził się (...)

W okresie od 30.08.1988r. do 20.12.2000r. zatrudniony był w (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: elektromonter, starszy rzemieślnik, starszy specjalista mechanik.

W dniu 22.07.2005r. złożył do organu rentowego wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku dołączył m.in. zaświadczenie Rp-7 z 23.04.2001r. z okresu zatrudnienia w (...), w którym wpisano, że w latach 1988 -2000 przysługiwał mu ekwiwalent za węgiel 100%, dołączył także świadectwo pracy z 19.12.2000r. wystawione przez (...) w L..

Decyzją z dnia 7.04.2008r. znak: (...) ZUS ustalił mu kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r.

Od 22.12.2000 r. wnioskodawca nabył prawo do zasiłku przedemerytalnego

W dniu 4.11.2010r. M. Ś. wystąpił z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z dnia 22.12.2010r. znak: (...) ZUS wstrzymał wypłatę zasiłku przedemerytalnego, natomiast decyzją z dnia 10.01.2011r. znak: (...) przyznał mu prawo do emerytury od 3.12.2010r. na podstawie art. 184 ustawy tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W dniu 8.12.2017r. odwołujący złożył wniosek o przeliczenie świadczenia. Decyzją z dnia 29.12.2017r. znak: (...) ZUS przeliczył emeryturę od 1.12.2017r.. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Na skutek wniosku o przyznanie emerytury z 8.12.2017r. organ rentowy decyzją z dnia 29.12.2017r. znak: (...) przyznał mu emeryturę od 1.12.2017r. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami w art. 26 ustawy emerytalnej na kwotę 1832,89 zł. ZUS zawiesił wypłatę tego świadczenia z uwagi na zbieg prawa do świadczeń. Emerytura ustalona w/w decyzją została zawieszona jako świadczenie mniej korzystne, zaś nadal była wypłacana emerytura o symbolu (...).

Zaskarżoną decyzją z dnia 18.01.2018r. organ rentowy przyznał jednocześnie wnioskodawcy ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy kolejowy od 1.12.2017r.

(dowód:

- akta rentowe i kapitałowe dotyczące wnioskodawcy: wniosek o emeryturę – k.1, świadectwa pracy k.9, 13, decyzja ZUS O/R. z 22.12.2010r. k. 57, 10.01.2011r. k.69, 29.12.2017r., 18.01.2018r. k.nienumer., decyzja z 7.04.2008r. k.43.)

Wnioskodawca domagał się przyznania ekwiwalentu pieniężnego za deputat kolejowy węglowy za cały okres od daty przyznania emerytury, tj. od 3.12.2010r.

W ocenie Sądu odwołanie podlegało uwzględnieniu w części, a mianowicie odnośnie przyznania prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy od dnia 1.12.2014r.

Na wstępie wskazać należy, że realizacja wypłaty deputatu przez organ rentowy na rzecz określonej kategorii emerytów i rencistów, następuje w oparciu o treść art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwaną dalej ustawą systemową, natomiast zasady i sposób realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, zwanego „ekwiwalentem”, przysługującego osobom uprawnionym zatrudnionym na kolei określa ustawa z 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. z 2000r. Nr 84, poz. 948). Stosownie do art. 74 ust. 1 i 5 cytowanej wyżej ustawy, byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy przyznana m.in. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Ekwiwalent ten przyznaje i wypłaca w dwóch terminach wraz z wypłatą emerytury lub renty: w marcu - za okres od 1 stycznia do 30 czerwca i we wrześniu - za okres od 1 lipca do 31 grudnia każdego roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dotacji celowej z budżetu państwa.

Zaś zgodnie z art. 74 ust. 10 i ust. 11 w/w ustawy o komercjalizacji, emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty.

W tym miejscu wskazać należy, że istotny w świetle rozpoznawanej sprawy jest art. 85 ust. 1 ustawy systemowej, który stanowi, że jeśli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznawaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 25.02.2016r. sygn. akt III AuA 1453/15).

Przepis ten ma zastosowanie w przedmiotowej sprawie, ponieważ z jego brzmienia jednoznacznie wynika, iż stosuje się go nie tylko w przypadku opóźnienia w przyznaniu i wypłaceniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych, ale również w przypadku opóźnienia w przyznaniu i wypłaceniu świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych. Takim właśnie przepisem zlecającym pozwanemu wypłatę ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy jest art. 74 ust. 5 powołanej ustawy o komercjalizacji.

Wobec powyższego nie budzi wątpliwości Sądu, iż pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zobowiązany jest nie tylko do wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych, ale również świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów – w tym ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego. W ust. 5, 6 i 7 art. 74 ustawy o komercjalizacji wskazano terminy wypłaty ekwiwalentu pieniężnego.

W niniejszej sprawie organ rentowy podnosił, że nie ma podstaw do wypłaty świadczenia za okres wsteczny, ponieważ M. Ś. składając wniosek o emeryturę nie występował o przyznanie prawa do ekwiwalentu za kolejowy deputat węglowy. Zatem organ rentowy nie popełnił żadnego błędu, aby można było wypłacić świadczenie za okres wsteczny.

Organ rentowy powołał się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 27.10.2015r. III AUa 794/15, w którym stwierdzono, że „ ustalenie prawa do świadczenia przez stwierdzenie spełnienia jego warunków nie odpowiada przyznaniu świadczenia. Jeżeli zatem przesłanki uprawniające do świadczenia zostały spełnione przed datą złożenia wniosku o to świadczenie, to jego przyznanie nie może nastąpić wcześniej niż od miesiąca, w którym ten wniosek zgłoszono”. W ocenie Sądu, który zapoznał się z powyższym orzeczeniem, tj. również z jego pisemnym uzasadnieniem,

orzeczenie to nie ma jednak zastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy w rozumieniu, iż nie przesądza o braku podstaw do wyrównania świadczenia w ustalonym w sprawie stanie faktycznym.

Sąd nie neguje, że zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Jednak ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy nie jest świadczeniem z zakresu ubezpieczeń społecznych i z powołanego wyżej przepisu art. 74 ust. 10 i ust. 11 ustawy o komercjalizacji wynika, że emeryci i renciści, których ustawa dotyczy nabywają prawo do tego ekwiwalentu od daty nabycia prawa do emerytury lub renty, to oznacza, że jeśli w dacie przyznania świadczenia emerytalnego lub rentowego organ rentowy dysponuje dokumentami, z których wynika prawo do ekwiwalentu, to jest obowiązany go przyznać bez żadnego dodatkowego wniosku ze strony uprawnionego.

Wniosek o emeryturę złożył 4.11. 2010r., jednakże wcześniej, bo w dniu 22.07.2005r. złożył do organu rentowego wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku tego dołączył m.in. zaświadczenie Rp-7 z 23.04.2001r. z okresu zatrudnienia w (...), w którym wpisano, że w latach 1988 -2000 przysługiwał mu ekwiwalent za węgiel 100%. Z powyższego wynika, że w dniu złożenia wniosku o emeryturę, organ rentowy dysponował dokumentami, w oparciu o które zobowiązany był przyznać ekwiwalent. Błąd organu rentowego polega na tym, że tego nie uczynił. Sąd nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego o konieczności złożenia pisemnego wniosku o ekwiwalent przez odwołującego się, albowiem w sytuacji, gdy składając stosowne zaświadczenie o wynagrodzeniu, z którego wynikało prawo do ekwiwalentu oraz świadectwo pracy, z którego wynikało, że był pracownikiem kolejowym uprawnionym do ekwiwalentu, organ rentowy był obowiązany naliczyć ten ekwiwalent.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca nigdy, także 08.12.2017r. nie składał oddzielnych, wyraźnie sformułowanych wniosków o ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy kolejowy.

W swoich twierdzeniach i działaniach ZUS jest zupełnie niekonsekwentny, z jednej strony twierdzi, że do przyznania prawa do wypłaty ekwiwalentu konieczny był odrębny wniosek, a z drugiej strony w decyzji z dnia 18.01.2018r. znak: (...) przyznaje odwołującemu prawo do ekwiwalentu za deputat węglowy mimo braku takiego wniosku.

W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy odwołanie podlegało uwzględnieniu w części dotyczącej przyznania prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy jedynie od dnia 1.12.2014r.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2017r. poz.1383 ze zm.), zwanej dalej ustawą w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Przepisy ustawy ustanawiają zasadę wyrównywania świadczeń niewypłaconych lub zaniżonych na skutek błędu organu rentowego maksymalnie za trzy lata wstecz. Przepis ten reguluje zatem swoistego rodzaju "przedawnienie" wypłaty świadczeń. Wynika z niego, że nawet zawinione działanie organu rentowego, które w swej konsekwencji prowadzić może także do pozbawienia uprawnionego części lub całości świadczenia, nie powoduje powstania obowiązku jego wypłaty za cały okres pokrzywdzenia ubezpieczonego.

W niniejszej sprawie błąd organu rentowego polegał na nie zastosowaniu obowiązujących przepisów i nie przyznaniu odwołującemu się prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, pomimo że wszystkie dokumenty niezbędne do wypłaty świadczenia znajdowały się w aktach kapitałowych w dniu złożenia wniosku o emeryturę, w

tym zaświadczenie Rp -7 za lata 1988-2000 z (...), gdzie była informacja, że zakład wypłacał ekwiwalent 100% oraz świadectwo pracy, z którego wynikało, że odwołujący był pracownikiem kolejowym, uprawnionym do ekwiwalentu.

W ocenie przywołanych przepisów odwołanie podlegało więc uwzględnieniu w części dotyczącej przyznania prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy jedynie od dnia 1.12.2014r. tj. 3 lata wstecz.

Wobec powyższego Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przywołanych wyżej przepisów zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy począwszy od dnia 1.12.2014r. (punkt I wyroku).

Na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w pozostałej części, tj. odnoszącej się do przyznania prawa do wypłaty ekwiwalentu za deputat węglowy za okres od 3.12.2010r. jako nie znajdujące uzasadnienia w obowiązujących przepisach.